

Návrh IOS pro realizaci v blízkém horizontu

Východiska pro inovaci soustavy oborů vzdělání SOV

Střední odborné vzdělávání plní dvě základní funkce, kterými jsou příprava na budoucí profesní uplatnění a příprava k dalšímu vzdělávání – ať v přímém pokračování v terciárním sektoru či v rámci celoživotního učení. Dalšími funkcemi je kultivace žáků jako občanů a jejich osobnostní rozvoj.

Inovovaná soustava oborů vzdělání SOV proto musí reagovat nejen na proměny trhu práce, ale i na vzdělávací potřeby žáků, jejich dispozice a zájmy.

Inovovaná soustava oborů vzdělání SOV je koncipována tak, aby vytvořila předpoklady pro:

- horizontální i vertikální prostupnost mezi jednotlivými obory vzdělání
- flexibilitu ve smyslu možnosti reagovat na různé potřeby žáků, škol, zaměstnavatelů
- uplatnitelnost absolventů na trhu práce (vazba na NSK apod.) i v dalším vzdělávání

V rámci inovované soustavy oborů vzdělání SOV by mělo být možné nabídnout každému žákovi možnost dosáhnout vzdělání, který odpovídá jeho vzdělávacímu optimu, osobním dispozicím a zájmům.

Koncepce restrukturalizace oborů do širokých oborů se společným odborným základem podle jejich obsahové blízkosti

V návrhu jsou rovnoměrně zastoupeny všechny kategorie oborů s využitím příbuznosti oborů. Počet oborů SOV byl snížen ze současného počtu 283 oborů na 126; snížení bylo dosaženo vytvořením širokých odborných základů pro kvalifikace, které spolu obsahově do jisté míry souvisejí a tvoří dohromady jeden obor. Obor vzdělání¹ se širokým společným základem se tak větví do jednotlivých kvalifikací², struktura oboru může být horizontálně větvená a/nebo postupující vertikálně.

Společný odborný základ je pro konkrétní obor vzdělání tvořen kompetencemi, které jsou ve větší či menší míře součástí všech kvalifikací, které tvoří daný obor vzdělání. Tyto kompetence jsou dále specifikovány podle nároků jednotlivých kvalifikací.

Společný odborný základ vytváří předpoklad pro přestup žáka z jedné kvalifikace do druhé v rámci jednoho oboru vzdělání a umožňuje žákům získat jak lepší znalosti o souvisejících kvalifikacích, tak celkový přehled o daném odvětví.

Dochází ke **zpřehlednění soustavy oborů vzdělání** - ke společným odborným základům jsou navázány vzájemně blízké kvalifikace různé úrovně.

Počty oborů a kvalifikací SOV (návrh pro realizaci)

	E	E-H	E-H-L	H	H-L	H-M	L	L5	M	M-P	celkem
obory	6	7	11	19	17	1	0	6	54	5	126
kvalifikace	9	15	43	34	50	2	0	6	93	12	264

¹ **Obor vzdělání** je definován rámcovým vzdělávacím programem. Obor vzdělání může zahrnovat několik kvalifikací.

² **Kvalifikace** je způsobilost vykonávat určitou pracovní činnost nebo určité povolání.

Návrh pracuje s 9 kategoriemi oborů vzdělání, jejich popis je uveden níže v textu v části **Přehled kategorií oborů**.

Vertikální prostupnost v oboru vzdělání

- **E-H-L:** žák vstupuje do vzdělávání **na úrovni E, nebo H, nebo L**, v případě zájmu a jeho vzdělávacích možností může žák přestoupit do vyšší úrovně v rámci oboru, a naopak v případě studijního neúspěchu může pokračovat na nižší úrovni oboru (např. z úrovně H na úroveň E)
L: kategorie je vždy součástí větvených oborů
- **E-H:** žák vstupuje do vzdělávání **na úrovni E, nebo H**, v případě zájmu a jeho vzdělávacích možností může pokračovat z úrovně E na vyšší úrovni v rámci oboru, v případě studijního neúspěchu může dokončit vzdělávání na nižší úrovni oboru
- **H-L:** žák nastupuje **do úrovně H, nebo L**; z úrovně H může přestoupit na úroveň L, či naopak
- **H-M:** žák nastupuje do úrovně H, má možnost pokračovat ve vzdělávání na úrovni M (v současné době v režimu pokusného ověřování)
- **M-P:** vstup s talentovou zkouškou, žák nastupuje do úrovně P, má možnost ukončit vzdělávání již na úrovni M, nebo na úrovni P
- **L5:** která umožňuje dosáhnout absolventům různých oborů H maturitního vzdělání, je zastřešující, je společná pro obory jedné oblasti (Obory jsou sdružené do pěti oblastí³.)

Horizontální prostupnost v oboru vzdělání

- Společný odborný základ pro všechny kvalifikace oboru vzdělání (např. E-H-L), či všechna zaměření u oboru vzdělání M umožňují přestup v rámci oboru.

Popis struktury SOV (návrh pro realizaci)

VOŠ/VŠ			EQF 6				
SOV			<i>maturita</i>				<i>abs.</i> ⁴
			EQF 4				EQF 6
			L5				M-P
	2.						
	1.						
		<i>vysvědčení</i>	<i>výuční list</i>		<i>výuční list/maturita</i>		<i>maturita</i>
		EQF 2	EQF 2/3	EQF 3	EQF 2/3/4	EQF 3/4	EQF 4
		E	E-H	H	E-H-L	H-L	M
	4.						
	3.						
	2.						
	1.						

³ Oblasti technická, přírodovědná, umělecká, společensko-ekonomická a oblast oborů zaměřených na péči o člověka

⁴ abs.= absolutorium

- Navržená soustava vytváří podmínky pro **prostupnost** uvnitř oborů, a to horizontální i vertikální, stejně jako umožňuje při splnění stanovených podmínek prostupnost do terciárního i dalšího vzdělávání.
- Nově vytvářené rámcové vzdělávací programy budou vytvořeny pro celý větvový obor, školám umožní vyšší **flexibilitu** (např. škola má obor vzdělání zařazený v rejstříku a v daný čas volí pro výuku kvalifikace, o které je zájem – ze strany žáků i trhu práce).
- Žákům navržená soustava umožní více individualizovaný **průchod vzdělávacím systémem** a je předpokladem pro to, aby každý žák mohl snadněji dosáhnout svého vzdělávacího optima.
- Žáci získají **široký odborný základ**, který mohou využít pro svou další profesní orientaci i pro uplatnění na trhu práce.

Přehled kategorií oborů

E, H, L5, M; E-H-L, H-L, H-M, M-P

Obor kategorie E		
Kvalifikace EQF2	Přijetí ke vzdělávání	na základě přihlášky
	Délka vzdělání	3 (2) roky
	Certifikát	vysvědčení o závěrečné zkoušce (ZZK)
	Rozsah všeobecného vzdělání	15 %
	Prostupnost	možnost přestupu do úrovně H možnost vstupu do dalšího vzdělávání

Obor kategorie H		
Kvalifikace EQF3	Přijetí ke vzdělávání	na základě přihlášky a vstupních požadavků příslušné školy
	Délka vzdělání	3 roky
	Certifikát	výuční list (ZZK)
	Rozsah všeobecného vzdělání	1/3 z celkového počtu hodin v závislosti na délce studia
	Prostupnost	- možnost přestupu do oboru úrovně M - po ukončení možnost vstupu do dalšího vzdělávání

Obor kategorie L5		
Kvalifikace EQF4	Přijetí ke studiu	vstup po úspěšném absolvování oboru na úrovni H, na základě přihlášky a vstupních požadavků příslušné školy
	Délka vzdělání	2 roky
	Certifikát	vysvědčení o maturitní zkoušce (MZK)
	Rozsah všeobecného vzdělání	cca 1/3 až 1/2 z celkového počtu hodin v závislosti na délce studia

	Prostupnost	- po úspěšném absolvování oboru možnost vstupu do terciárního vzdělávání - možnost vstupu do dalšího vzdělávání
--	-------------	--

Obor kategorie M		
Kvalifikace EQF4	Přijetí ke studiu	na základě jednotné přijímací zkoušky a vstupních požadavků příslušné školy
	Délka vzdělání	4 roky
	Certifikát	vysvědčení o maturitní zkoušce (MZK)
	Rozsah všeobecného vzdělání	½ z celkového počtu hodin v závislosti na délce studia
	Prostupnost	- po úspěšném absolvování možnost vstupu do terciárního vzdělávání - možnost vstupu do dalšího vzdělávání

Obor kategorie E-H-L		
Kategorie E Kvalifikace EQF2	Přijetí ke vzdělávání	vstup do kvalifikace úrovně E , na základě přihlášky a vstupních požadavků příslušné školy
	Délka vzdělání	3 (2) roky
	Certifikát	vysvědčení o závěrečné zkoušce (ZZK)
	Kvalifikace	EQF 2
	Rozsah všeobecného vzdělání	15 %
	Prostupnost	- možnost přestupu a pokračování ve vzdělávání v kvalifikacích příslušného oboru vzdělání kategorie H - možnost vstupu do dalšího vzdělávání
Kategorie H Kvalifikace EQF3	Přijetí ke vzdělávání	vstup do kvalifikace úrovně H , na základě přihlášky a vstupních požadavků příslušné školy
	Délka vzdělání	3 roky
	Certifikát	výuční list (ZZK)
	Rozsah všeobecného vzdělání	1/3 z celkového počtu hodin v závislosti na délce studia
	Prostupnost	- možnost přestupu a pokračování ve vzdělávání v kvalifikaci L daného oboru - možnost vstupu do dalšího vzdělávání
Kategorie L Kvalifikace EQF4	Přijetí ke studiu	vstup do kvalifikace úrovně L , na základě přihlášky, JPZK a vstupních požadavků příslušné školy
	Délka vzdělání	4 roky
	Certifikát	vysvědčení o maturitní zkoušce (MZK)
	Rozsah všeobecného vzdělání	1/2 z celkového počtu hodin v závislosti na délce studia
	Prostupnost	- po úspěšném absolvování kvalifikace možnost vstupu do terciárního vzdělávání - možnost vstupu do dalšího vzdělávání

Obor kategorie H-L		
Kategorie H Kvalifikace EQF3	Přijetí ke vzdělávání	vstup do 1. ročníku do úrovně H , na základě přihlášky a vstupních požadavků příslušné školy
	Délka vzdělání	3 roky
	Certifikát	výuční list (ZZK)
	Kvalifikace	EQF 3
	Rozsah všeobecného vzdělání	1/3 z celkového počtu hodin v závislosti na délce studia
	Prostupnost	- možnost přestoupit a pokračovat ve vzdělávání v kvalifikaci L daného oboru - možnost vstupu do dalšího vzdělávání
Kategorie L Kvalifikace EQF4	Přijetí ke studiu	- vstup do 1. ročníku do úrovně L, na základě přihlášky, JPZK a vstupních požadavků příslušné školy
	Délka vzdělání	4 roky
	Certifikát	vysvědčení o maturitní zkoušce (MZK)
	Rozsah všeobecného vzdělání	cca 1/2 z celkového počtu hodin v závislosti na délce studia
	Prostupnost	- po úspěšném absolvování kvalifikace možnost pokračovat v terciárním vzdělávání - možnost vstupu do dalšího vzdělávání

Obor kategorie M-P		
Kvalifikace EQF 6/4	Přijetí ke studiu	na základě talentové zkoušky, JPZk a vstupních požadavků příslušné školy
	Délka vzdělání	6 let/4 roky
	Certifikát	absolutorium/ při absolvování již na úrovni M vysvědčení o maturitní zkoušce (MZK)
	Rozsah všeobecného vzdělání	cca 1/3 z celkového počtu hodin v závislosti na délce studia
	Prostupnost	- po úspěšném absolvování možnost vstupu do terciárního vzdělávání - možnost vstupu do dalšího vzdělávání